

TABERNA LATINAN MUISTIO HUMANISTISEN TIEDEKUNNAN JOHDOLLE

Päivämäärä: 18.9.2003   Aihe: Klassisten kielten opetus Jyväskylän yliopistossa

Tämän muistion tarkoituksena on tuoda esiin klassisten kielten ja antiikin kulttuurin opiskelijoiden huoli oman oppialansa tulevaisuudesta sekä ilmaista halukkuutemme osallistua opetuksen ja tutkimustyön kehittämiseen sekä avata uusia näkökulmia klassisten kielten ja antiikin kulttuurin opetuksen merkitykseen yliopistollemme kokonaisuutena. Erityisesti haluamme ottaa kantaa latinan professorin viran täyttämisen ja klassisen kreikan opetuksen palauttamisen puolesta.

Yliopistomme toimintastrategiaan on kirjattu tavoitteeksi eurooppalaisen humanismin ja yliopistoperinteen vaaliminen. Jotta tämä arvopohja myös näkyisi yliopistossamme käytännössä opetus- ja tutkimustyössä, on oivallettava, että sen toteutumisen perusedellytykset ovat varsin yksinkertaiset. Latinan opiskelu on olennaisesti eurooppalaisen kulttuuritradition opiskelua laajassa mielessä ja sen opetuksella on merkitystä:

- yleissivistävänä ja mitä tahansa pääainetta rikastuttavana aineena,
- jatko-opiskelijoita, tutkijoita ja erityisryhmiä hyödyttävänä ja ajallisesti ja paikallisesti monimuotoisten aineistojen käytön mahdollistavana tukiaineena
- sekä erityisesti korkeatasoisia filologeja kouluttavana oppialana. Latinan arvosanasta ja antiikin kulttuurin opinnoista on myös erityistä hyötyä työelämään astuville maistereille, sillä yhdessä klassikkoaineiden kanssa syntyy yllättäviä ja monipuolisia aineyhdistelmiä, jotka usein antavat työnantajille vahvan myönteisen signaalin valmistuneen korkeakouluopiskelijan arvomaailmasta ja kyvyistä.

Mielestämme latinan opetuksen asemasta humanistisessa tiedekunnassa keskusteltaessa on huomioitava erityisesti klassisten kielten opintojen aloittamisen olosuhteet, ja opiskelijoiden jälleen kasvussa ollut kiinnostus antiikkia ja klassisia kieliä kohtaan yli tiedekuntarajojen. On selvää, että latinan opinnot yliopistossa aloitetaan varsin erilaisista lähtökohdista kuin nykykielten kohdalla, sillä suurten kieliryhmien varsin perusteellinen opiskelu on jo lukiossa kaikille mahdollista. Yliopistossa latinan opiskelijoiden on noustava ripeässä tahdissa usein sekä kyvykkäiksi latinisteiksi että päteviksi

erilaisten oppialojen tutkijoiksi, ja toisaalta myös laajemmassa mielessä antiikin henkisen ja materiaalisen kulttuurin kehityskulkuja hahmottaviksi ja eurooppalaiseen arvopohjaan kiinnittyneiksi yksilöiksi. Tutkimistyöhön riittävän kielellisen tason saavuttaminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja motivaatiota sekä latinan pää- ja sivuaineopiskelijoilta että opetushenkilökunnalta. Latinan pääaine-, sivuaine- ja erillisarvosanaa suorittavia opiskelijoita on yliopistossamme syksyllä 2003 yhteensä 46, ja heidän lisäksi latinan jatko-opiskelijoita on neljä. Tämän lisäksi latinan opintoihin on syksyllä ilmoittautunut opiskelijoita, joiden opintasuorituksia ei näin varhaisessa vaiheessa lukukautta vielä voida laskea tähän opiskelijamäärään mukaan. Antiikin kulttuurin opintojaksoja on suorittamassa noin 80 opiskelijaa. Edelleen, kiinnostus kreikan kielen arvosanan suorittamiseen vähintään perusopintojen tasolla - kuten vuoteen 2001 oli mahdollista - on edelleen merkittävä ja jopa kasvanut. Vertailussa valmistuneiden klassisten filologien määrässä Jyväskylä kestää vielä vertailun Turun ja Helsingin yliopistojen kanssa. Jotta näin olisi jatkossakin, mielestämme yliopiston hallinnossa on tunnustettava akuutti tarve lisätä latinan kielen opetushenkilökuntaa ja hyödynnettävää kielten laitoksella olemassa oleva osaaminen esimerkiksi klassisen kreikan opetuksessa.

Huolemme on, että latinan professorin viran pitkittynyt täyttämättä jättäminen vahingoittaa pitkällä aikavälillä sitä korkeatasoista opetusta, jota Jyväskylässä on ylläpidetty. Tämä resurssien niukkuus on alkanut jo näkyä suoritettujen tutkintojen määrässä. Käytännön tarpeet huomioiva panostus latinan opetukseen mahdollistaisi esimerkiksi paremmin kohdennetut luennot: nyt samojen luentojen puitteissa tehdään usein perus-, aine- ja syventäviä opintoja. Toisaalta yksikössä jo olemassa olevat voimavarat, kuten edellä mainittu mahdollisuus kreikan opetukseen, ovat jääneet käyttämättä. Vaikuttaa kohtuuttomalta, että samalla kun perustutkintojen suorittamista pyritään nopeuttamaan samanlaista huolta ei kiinnitetä tehokkaan ja täsmällisen rakenteen luomiseen opetukselle. Erityisen vaikeassa asemassa ovat latinan pääaineopiskelijat, joiden tutkinnon suorittamista viivästyttävät usein heidän tarpeilleen alimitoitettu kurssitarjonta sekä äärimmilleen venytetyt opetus- ja henkilökunnan voimavarat. Useita oppiaineita edustavina opiskelijoina näkemyksemme myös on, että perustutkintoon kuuluvat klassisten kielten suoritukset olisivat sekä tervetullut uudistus että tulevaisuudessa tutkintojen tasoa kohottava tekijä ihmis- ja yhteiskunta-tieteellisille maisterikoulutusohjelmille. Jyväskylän yliopistolle kansainvälisesti tasokkaana tutkimusinstituutiona tutkijoiden ja jatko-opiskelijoiden klassisten kielten taito ei voi olla yhdentekevää. Klassisten kielten taito avaa monille humanististen ja yhteiskuntatieteellisten tutkimusten tekijöille tutkimuskohteeksi käytännössä koko Euroopan niin ajallisesti kuin maantieteellisestikin. Tutkijat joutuvat kilpailemaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla samoista resursseista, lähdeaineistoista ja huippututkimusaloista eurooppalaisten yliopistojen kanssa: on selvää, että latinan ja kreikan kielitaito on ehdoton edellytys tiettyihin tutkijanpaikkoihin ja vahva suositus vielä useampiin.

Yliopiston toimintastrategiassa on tuotu esiin ajatus yliopiston yksikköjen valmiudesta muuttaa toimintansa joustavasti tarpeen vaatiessa: tämä sekä muut mainitut näkökohdat on mielestämme otettava huomioon seuraavassa yliopiston toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä seuraavissa vuosittain tehtävissä taloussuunnitelmissa. Kielten laitoksen virkojen täyttöjärjestystä on tarkasteltava avoimesti ja koko yliopiston etua ajatellen. Tärkeää tässä on myös kuunnella ruohonjuuritasolta nousevia ehdotuksia ja opiskelijoiden esiintuomia ajatuksia oppiaineiden tilasta ja merkityksestä sekä kielten laitoksen kehittämisestä.

Me opiskelijoina haluamme edistää klassisten kielten ja antiikin kulttuurin opetusta ja asemaa yliopistossamme. Olemme valmistautuneet pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen työhön oppiaineemme puolesta ja sen esillä pitämiseen yliopiston hallinnon eri elimissä sekä yleisessä keskustelussa. Emme voi hyväksyä kehitystä, jossa klassisten kielten opiskelu muuttuu vähän kerrassaan mahdottomaksi Jyväskylässä: tällaisessa suuntauksessa ei ole lainkaan mieltä. On järkyttävää, että oppialaan sitoutuneet opiskelijat eivät voi olla täysin varmoja edes latinan lehtorin viran säilymisestä ja tasokkaan opetuksen jatkumisesta nykyisen lehtorin eläkkeelle jäämisen jälkeen. Tilastotietoja latinan kielen opiskelusta ja suoritettujen tutkintojen määristä ei ole tulkittava yksisilmäisesti oppialan yleisen merkityksen tai elinvoiman taantumaksi, vaan on sekä sallittava pienille aineryhmille normaali opiskelijamäärien vaihtelu - tämä on nähtävissä myös suurimpien aineryhmien kohdalla - että nähtävä ilmiön laajempi yhteys latinan opetusresurssien huolestuttavaan vähentämiseen. Emme halua missään muodossa asettaa vastakkain modernien ja klassisten kielten opetusta tai liittää asiaan siihen kuulumattomia arvolatauksia, vaan toivomme myös tiedekunnan hallinnon ilmaisevan selkeän tukensa niiden yhtäläiselle tärkeydelle osana korkeatasoista tiedeyliopistoa.

Jyväskylässä annettava klassikkoaineiden koulutus on Suomen tasolla merkittävää, ja se kestää - vielä - vertailun Turun ja Helsingin yliopistojen kanssa suoritettujen tutkintojen määrän ja tason kanssa. Antiikin kulttuurin ja klassisten kielten perusteellinen hallinta on yliopistolaitoksen kovaa ydintä, joka monesti asettaa mittapuun yliopiston kilpailukyvyille ja uskottavuudelle eurooppalaisilla koulutusmarkkinoilla. Kun tavoitteena on yliopistolaitoksen parhaiden perinteiden yhdistäminen nyky-yhteiskuntaan, on vaikea ymmärtää, kuinka tämä voi onnistua ilman klassisten kielten hallintaa?

